

A Magyar Nemzeti Bank elnökének

12/2011. (IX. 6.) MNB rendelete

az érmék feldolgozásáról, forgalmazásáról, valamint hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai feladatokról

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: MNB tv.) 60. § (1) bekezdés e) pontjában, valamint a 60. § (2) bekezdés b) és c) pontjában foglalt felhatalmazás alapján, az MNB tv. 4. § (2) bekezdésében meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. A rendelet alkalmazási köre

1. § E rendeletet kell alkalmazni

a) az MNB által kibocsátott, forgalomban lévő, továbbá a forgalomból bevont, de törvényes fizetőeszközre még átváltható forintérmék (a továbbiakban: forintérme), valamint

b) a 3. § (1) bekezdése, a 3. § (2) bekezdés b) pontja, a 3. § (2) bekezdés d) pont db) alpontja, az 5-9. § tekintetében - az euro pénzhamisítás elleni védelméhez szükséges intézkedések megállapításáról szóló, 2001. június 28-i 1338/2001/EK tanácsi rendeletben (a továbbiakban: Tanácsi rendelet) nem szabályozott kérdésekben - a pénzkibocsátásra jogosult külföldi intézmény által kibocsátott, forgalomban lévő, továbbá a forgalomból bevont, de törvényes fizetőeszközre még átváltható külföldi érmék (a továbbiakban: külföldi érme)

[a továbbiakban az a) és b) pont alatti érmék együtt: érme] feldolgozására, forgalmazására, valamint hamisítás elleni védelmére.

2. Értelmező rendelkezések

2. § E rendelet alkalmazásában

1. *átváltási határnap*: azon - az MNB 2004. május 1. előtt közzétett hirdetményében (a továbbiakban: MNB hirdetmény) vagy az MNB tv. 31. § (3) bekezdésében foglalt határidők figyelembevételével, illetve a pénzkibocsátásra jogosult külföldi intézmény jogi aktusában vagy hivatalos közleményében meghatározott - időpont, ameddig a forgalomból bevont érme törvényes fizetőeszközre átváltható;

2. *bevonási határnap*: azon - MNB hirdetményben vagy MNB rendeletben, illetve a pénzkibocsátásra jogosult külföldi intézmény jogi aktusában vagy hivatalos közleményében meghatározott - időpont, amikortól a forgalomból bevont érme elveszti törvényes fizetőeszköz jellegét;

3. *érme-visszaforgatás*: a készpénzforgalmazás keretében teljesített

a) érmekifizetés,

b) érmekiadás,

c) érmeátadás;

4. *érmevizsgáló gép*: olyan gép, amelyet a pénzfeldolgozó és a pénzforgalmazó az érmék valóságának, illetve forgalomképességének - a gép működtetőjének beavatkozása nélküli - ellenőrzésére működtet;

5. *forgalomból bevont érme*: törvényes fizetőeszköznek már nem minősülő, MNB hirdetményben vagy MNB rendeletben, illetve a pénzkibocsátásra jogosult külföldi intézmény jogi aktusában vagy hivatalos közleményében ilyenként meghatározott érme;

6. *forgalomképes érme*: olyan, törvényes fizetőeszköznek minősülő, valódi

a) forintérme, amely az 1. mellékletben foglalt kritériumok,

b) külföldi érme, amely a kibocsátó forgalomképességre vonatkozó rendelkezései

alapján érme-visszaforgatásra alkalmas;

7. *forgalomképtelen érme*:

a) a forgalomból bevont valódi érme,

b) olyan, törvényes fizetőeszköznek minősülő, valódi

ba) forintérme, amely az 1. mellékletben foglalt kritériumok,

bb) külföldi érme, amely a kibocsátó forgalomképességre vonatkozó rendelkezései alapján érme-visszaforgatásra nem alkalmas;

8. *hamis érme*: a valódi érme technikai jellemzőinek (pl. anyagának, méretének, súlyának) vagy címletértékének felhasználásával, illetve a valódi érme képezésének utánzásával vagy módosításával, megtevésztési szándékkal készített hamisítvány;

9. *hamisgyanús érme*: olyan - akár törvényes fizetőeszköznek minősülő, akár már forgalomból bevont - érme, amelynek valóságát illetően - a pénzfeldolgozó és a pénzforgalmazó által a 4. § (1) és (2) bekezdése, illetve az 5. § szerint elvégzett valóságvizsgálat alapján, szakmailag megalapozott - kétség merül fel;

10. *készpénzforgalmazás*:

a) a bankjegyek forgalmazása körében végzett alábbi műveletek:

aa) a pénzforgalmazó pénztárában lebonyolított bankjegy ki- és befizetés,

ab) a pénzfeldolgozó által a pénzfeldolgozást követően - a megbízó rendelkezése szerint - teljesített bankjegyátadás, ideértve a bankjegykiadásra, illetve -befizetésre fizikailag alkalmas berendezés feltöltését is,

ac) a pénzforgalmazók egymás közötti bankjegykereskedelme,

ad) bankjegykiadás, illetve -befizetés arra fizikailag alkalmas berendezéseken keresztül,

ae) a forgalomképes és a törvényes fizetőeszköznek minősülő forgalomképtelen forintbankjegyek címletváltása,

af) a forgalomból bevont, valamint a nehezen felismerhető és sérült forintbankjegy átváltása;

b) az érmék forgalmazása körében végzett alábbi műveletek:

ba) a pénzforgalmazó pénztárában lebonyolított érme ki- és befizetés,

bb) a pénzfeldolgozó által a pénzfeldolgozást követően - a megbízó rendelkezése szerint - teljesített érmeátadás, ideértve az érmeakiadásra, illetve befizetésre fizikailag alkalmas berendezés feltöltését,

bc) a pénzforgalmazók egymás közötti érmekereskedelme,

bd) érmeakiadás, illetve -befizetés arra fizikailag alkalmas berendezéseken keresztül,

be) a forgalomképes és a törvényes fizetőeszköznek minősülő forgalomképtelen forintérmék címletváltása,

bf) a forgalomból bevont, valamint a nehezen felismerhető és sérült forintérme átváltása;

11. *pénzfeldolgozás*: a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 2. számú melléklet I. 8. pontjában meghatározott tevékenység;

12. *pénzfeldolgozó*: a Hpt. 3. § (2) bekezdés c) pontja szerinti pénzfeldolgozási tevékenységet végző szervezet;

13. *pénzforgalmazó*:

a) a Hpt. 5. § (1) bekezdése szerinti hitelintézet, ideértve a külföldi székhelyű hitelintézet magyarországi fióktelepét is (a továbbiakban együtt: hitelintézet),

b) a Hpt. 6/A. § (1) bekezdése szerinti pénzforgalmi intézmény,

c) a Hpt. 3. § (2) bekezdés a) pontja szerinti pénzváltási tevékenységet közvetítő,

d) a postáról szóló 2003. évi CI. törvény 3. § 38. pontja szerinti Posta Elszámoló Központot működtető intézmény (a továbbiakban: posta), valamint

e) a postáról szóló 2003. évi CI. törvény 4. § (1) bekezdés d) pontja szerinti nemzetközi postautalvány-szolgáltatást nyújtó postai szolgáltató;

14. *törvényes fizetőeszköz*: az MNB tv. 4. § (2) bekezdése szerinti, illetve a pénzkibocsátásra jogosult külföldi intézmény jogi aktusában vagy hivatalos közleményében ilyenként meghatározott érme;

15. *ügyfél*: a készpénzforgalmazás keretében a pénzfeldolgozó vagy a pénzforgalmazó szolgáltatását igénybe vevő természetes és jogi személy, valamint jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet.

3. Az érmék forgalmazására vonatkozó szabályok

3. § (1) A pénzfeldolgozó és a pénzforgalmazó - a (2) bekezdésben foglalt kivétellel - csak azt követően forgathatja vissza az érméket, ha azok valóságát és forgalomképességét teljes körűen vagy mintavétellel megvizsgálta, és azokat valódinak és forgalomképesnek minősítette.

(2) A valóság- és forgalomképességi vizsgálatot ismételtelen nem kell elvégezni

a) az MNB-től átvett forintérme vonatkozásában,

b) az eurót törvényes fizetőeszközként bevezető tagállam nemzeti központi bankjától átvett euroérme vonatkozásában,

c) a b) pontban nem szabályozott, pénzkibocsátásra jogosult külföldi intézménytől átvett külföldi érme vonatkozásában, valamint

d) a más pénzfeldolgozótól, pénzforgalmazótól átvett azon érme vonatkozásában, amelynek valódiság- és forgalomképességi vizsgálatát valamely pénzfeldolgozó, pénzforgalmazó

da) forintérme esetén a 4. §-ban

db) euroérme esetén az 5. §-ban,

dc) a db) alpontban nem szabályozott külföldi érme esetén az 5. § (2) és (3) bekezdésében foglaltak szerint már igazoltan elvégezte.

4. § (1) A forintérme valódiság- és forgalomképességi vizsgálatát érmevizsgáló géppel vagy kézi ellenőrzéssel kell elvégezni.

(2) A forintérme valódiságvizsgálatát a kibocsátásáról rendelkező MNB hirdetményben, illetve MNB rendeletben, valamint az MNB-nek az adott címlet leírását tartalmazó kiadványában foglaltak figyelembevételével, forgalomképességi vizsgálatát az 1. mellékletben foglalt szempontok szerint kell elvégezni.

(3) Teljes körűen kell megvizsgálni az ötvenforintos és annál magasabb címletű forintérmék valódiságát és forgalomképességét.

(4) Mintavétellel is elegendő megvizsgálni az ötvenforintosnál alacsonyabb címletű forintérmék valódiságát és forgalomképességét azzal, hogy a valódiság- és forgalomképességi vizsgálatot a pénzforgalmazó által évente kifizetett, illetve a pénzfeldolgozó által évente feldolgozott forintérmék címletenkénti mennyiségének legalább 10%-a tekintetében el kell végezni.

5. § (1) Az euroérme valódiság-vizsgálatát a Tanácsi rendelet 6. cikkében foglaltak szerint kell elvégezni.

(2) Az (1) bekezdésben nem szabályozott külföldi érme valódiság- és forgalomképességi vizsgálatát, valamint az euroérme forgalomképességi vizsgálatát érmevizsgáló géppel vagy kézi ellenőrzéssel kell elvégezni.

(3) A külföldi érme tekintetében az (1) és (2) bekezdés szerinti vizsgálatok során igazodni kell a kibocsátó ilyen irányú rendelkezéseire, jogi aktusában vagy hivatalos közleményében szereplő leíráshoz, illetve az ilyen leírás alapján - az erre szakosodott információszolgáltató szervezet által - az érméről készített kiadványokban foglaltakhoz.

4. A hamisgyanús érme kezelésére vonatkozó előírások

6. § (1) A természetes és a jogi személy, valamint a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet - a (2) bekezdésben foglalt kivétellel - az érme valódisága iránti legcsekélyebb kétsége esetén köteles az érmét a fellelést követően szakértői vizsgálat céljából a hitelintézetnek, a postának vagy az MNB-nek átadni. A hitelintézet és a posta köteles az érmét átvenni, valódiságát megvizsgálni, és az általa hamisgyanúsnak minősített érmét - az átvételre vonatkozó jegyzőkönyvvel, az átvételtől számított 20 munkanapon belül - továbbítani az MNB-nek.

(2) A pénzfeldolgozó és a pénzforgalmazó köteles a valódiság- és forgalomképességi vizsgálat során fellelt és az általa elvégzett valódiságvizsgálat alapján is hamisgyanúsnak minősített érmét - az átvételre vonatkozó jegyzőkönyvvel, a felleléstől számított 20 munkanapon belül - átadni vagy megküldeni az MNB-nek.

(3) Az (1) és (2) bekezdés szerinti jegyzőkönyv tartalmi elemeit a 2. melléklet határozza meg.

7. § (1) A hamisgyanús érme szakértői vizsgálatát az MNB végzi.

(2) Az MNB szakértői vizsgálata szerint hamis érme ellenértékének megtérítése sem az azt fellelő vagy szakértői vizsgálat céljából továbbító pénzfeldolgozótól, illetve pénzforgalmazótól, sem az MNB-től nem igényelhető.

(3) Az MNB a szakértői vizsgálat eredményéről a vizsgálat kezdeményezőjét vagy annak MNB-nél eljáró megbízottját értesíti, és a szakértői vizsgálat szerint valódi forintérme ellenértékét, illetve a valódi külföldi érmét - a szakértői vizsgálat eredményéről szóló értesítéssel egyidejűleg - visszajuttatja a szakértői vizsgálat kezdeményezőjének vagy annak MNB-nél eljáró megbízottjának.

(4) A hamis érme őrzését és kezelését - uniós jogi aktus vagy jogszabály eltérő rendelkezése hiányában - az MNB végzi.

(5) Az MNB a pénzhamisítás megelőzése és felderítése érdekében együttműködik a bűnüldöző szervekkel, és kérésükre - a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvényben és az MNB tv. 31/A. § (1) bekezdésében foglaltak figyelembevételével - pénzhamisításra vonatkozó adatokat ad át részükre.

8. § (1) A pénzfeldolgozó a 7. § (3) bekezdése szerint részére visszajuttatott valódi forintérme ellenértékét, illetve a valódi külföldi érmét a megbízójával kötött megállapodásban foglalt, ilyen megállapodás hiányában a (2) bekezdés szerinti határidőn belül köteles a megbízó részére átadni, megküldeni vagy köteles vele elszámolni.

(2) A pénzforgalmazó a 7. § (3) bekezdése szerint részére visszajuttatott valódi forintérme ellenértékét, illetve a valódi külföldi érmét - annak kézhezvételét követő 10 munkanapon belül - köteles az érme befizetőjének (birtokosának) átadni, megküldeni vagy köteles vele elszámolni.

(3) Az MNB szakértői vizsgálata szerint hamis érme esetén a pénzfeldolgozó és a pénzforgalmazó az MNB szakértői vizsgálatának eredményéről köteles - az erről szóló értesítés kézhezvételét követő 10 munkanapon belül - az érme befizetőjét (birtokosát) értesíteni.

(4) A hitelintézet és a posta a 6. § (1) bekezdése alapján átvett, de általa valódinak minősített érmét köteles forgalomképtelennek minősíteni, és annak ellenértékét köteles az általa elvégzett vizsgálatot követő 10 munkanapon belül az érme befizetőjének (birtokosának) átadni, megküldeni vagy köteles vele elszámolni.

5. Az MNB-nek az euroérmék hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai feladatai

9. § Az MNB az euroérmék hamisítás elleni védelme érdekében ellátja

a) a hamispénz-figyelő rendszerhez (CMS) való csatlakozás egyes feltételeiről szóló, 2001. november 8-i EKB/2001/11 európai központi banki határozat szerinti nemzeti készpénzszakértői központi,

b) a Tanácsi rendelet 3. cikk (1) bekezdésében az euroérmékre vonatkozóan meghatározott, valamint

c) a Tanácsi rendelet 5. cikk (1)-(3) bekezdése szerinti nemzeti érmeszakértői központi feladatokat.

6. A forgalomképes és a törvényes fizetőszköznek minősülő forgalomképtelen forintérmék címletváltásának szabályai

10. § (1) A hitelintézet és a posta a forgalomképes, valamint a törvényes fizetőszköznek minősülő forgalomképtelen forintérmékből egy alkalommal összesen legfeljebb 50 darabot köteles más címletű forgalomképes forintérmére, illetve forintbankjegyre átváltani.

(2) A hitelintézet és a posta címletváltás keretében nem köteles átváltani a szándékosan megcsonkított (pl. félbevágott, átlukasztott, esztergált) forintérmét, valamint azt a forintérmét, amelynek a valódisága, illetve névértéke nem állapítható meg egyértelműen. A nem egyértelműen valódi forintérme tekintetében a hitelintézet és a posta köteles valódiságvizsgálatot végezni, és az általa hamisgyanusnak minősített forintérmét a 6. § (2) bekezdésben foglaltaknak megfelelően az MNB-nek átadni vagy megküldeni.

11. § (1) A hitelintézet és a posta a 10. § szerinti címletváltásért díjat számíthat fel, amelynek maximális mértéke - ideértve az átváltással összefüggésben egyéb címeiken esetleg felszámítandó külön díjakat is - az átváltott forintérme névértékének 10%-a.

(2) A hitelintézet és a posta a 10. § szerinti címletváltást a nála vezetett fizetési számla meglétéhez, illetve az általa nyújtott szolgáltatás igénybevételéhez kötheti.

(3) A hitelintézet és a posta a 10. § szerinti címletváltást ténylegesen végző fiókjai számát korlátozhatja. A fővárosban, illetve az adott megyében fiókkal rendelkező hitelintézetnek és postának azonban biztosítani kell, hogy a fővárosban, illetve az adott megyében - elsősorban a megyeszékhelyen - legalább 1-1 fiókja ténylegesen végezze a 10. § szerinti címletváltást.

12. § (1) A hitelintézet és a posta a 10. § szerinti címletváltást ténylegesen végző fiókjában jól látható helyen, hirdetményben köteles közzétenni a címletváltás ügyfél általi igénybevételének feltételeit és díját.

(2) A hitelintézet és a posta a 10. § szerinti címletváltást ténylegesen nem végző fiókjában jól látható helyen, hirdetményben köteles közzétenni a címletváltást ténylegesen végző legközelebbi fiókjának címét, valamint az (1) bekezdésben meghatározott információkat.

(3) A hitelintézet és a posta internetes honlap működtetése esetén köteles azon folyamatosan és könnyen hozzáférhető módon elérhetővé tenni a 10. § szerinti címletváltást ténylegesen végző fiókjainak listáját, valamint az (1) bekezdésben meghatározott információkat.

7. A pénzfeldolgozóra vonatkozó speciális előírások

13. § A pénzfeldolgozó a Hpt. 19/B. § *f)* pontjában előírt belső ügyviteli szabályzatot az e rendeletben foglaltak figyelembevételével köteles kidolgozni.

8. Záró rendelkezések

14. § Ez a rendelet a kihirdetését követő második hónap első napján lép hatályba.

15. § (1) E rendelet 9. § *a)* pontja - az MNB tv. 31/A. § (1) bekezdésével, továbbá a bankjegyek feldolgozásáról, forgalmazásáról, valamint hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai feladatokról szóló 11/2011. (IX. ...) MNB rendelet 17. § *a)* pontjával együtt - a hamispénz-figyelő rendszerhez (CMS) való csatlakozás egyes feltételeiről szóló, 2001. november 8-i EKB/2001/11 európai központi banki határozatnak való megfelelést szolgálja.

(2) E rendelet 3. § (1) bekezdése, 3. § (2) bekezdés *b)* pontja, 3. § (2) bekezdés *d)* pont *db)* alpontja, 5. § (1) és (3) bekezdése, 6-8. §-a, valamint 9. § *b)* és *c)* pontja - az MNB tv. 29.-29/D. §-ával és 31/A. § (2)-(4) bekezdésével, valamint a bankjegyek feldolgozásáról, forgalmazásáról, valamint hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai feladatokról szóló 11/2011. (IX. ...) MNB rendelet 3. § (1) bekezdésével, 3. § (2) bekezdés *b)* pontjával, 3. § (2) bekezdés *d)* pont *db)* alpontjával, 3. § (4) bekezdésével, 7. §-ával, 14-16. §-ával, valamint 17. § *b)* és *c)* pontjával együtt -

1. az euro pénzhamisítás elleni védelméhez szükséges intézkedések megállapításáról szóló, 2001. június 28-i 1338/2001/EK tanácsi rendelet és az azt módosító 44/2009/EK tanácsi rendelet,

2. az euro pénzhamisítás elleni védelméhez szükséges intézkedések megállapításáról szóló 1338/2001/EK rendelet hatásainak az eurót közös valutaként el nem fogadó tagállamokra történő kiterjesztéséről szóló, 2001. június 28-i 1339/2001/EK tanácsi rendelet és az azt módosító 45/2009/EK tanácsi rendelet

végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapítja meg.

16. § E rendelet tervezetének a nemzeti hatóságoknak az Európai Központi Bankkal a jogszabálytervezetekről folytatott konzultációjáról szóló, 1998. június 29-i 98/415/EK tanácsi határozat 2. cikk (1) bekezdés első, második és harmadik francia bekezdése szerinti előzetes bejelentése megtörtént.

17. § Hatályát veszti az érmék feldolgozásáról, forgalmazásáról, valamint hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai feladatokról szóló 3/2009. (I. 23.) MNB rendelet.

Simor András s.k.,
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

A forintérmék forgalomképességi vizsgálatának részletes szempontjai

1. Érme-visszaforgatásra alkalmas az a forintérme, amely
 - a) mechanikai hibáktól mentes,
 - b) külső felületének állapota lehetővé teszi a névérték és az érmekép felismerését.
2. Érme-visszaforgatásra nem alkalmas az a forintérme, amely
 - a) nehezen felismerhető,
 - b) sérült.
3. Nehezen felismerhetőnek minősül az a forintérme, amely megkopott, jelentősen elszíneződött, illetve a külső felületének állapota nem teszi lehetővé a névérték vagy az érmekép felismerését (pl. korrodált forintérme).
4. Sérültnek minősül az a forintérme, amely eredeti alakját elveszítette.

A hamisgyanús érmére vonatkozó jegyzőkönyv tartalmi elemei

1. A hamisgyanús érmére vonatkozó jegyzőkönyvnek - a 2. és 3. pontban foglalt eltéréssel - a következő adatokat kell tartalmaznia:
 - a) az érme adatai (valutanem, címlet, kibocsátás éve, darabszám),
 - b) az érme befizetőjének (birtokosának) adatai (természetes személynél: családi és utónév, lakcím, azonosító okmány megnevezése és száma, jogi személynél és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetnél: a jogi személy vagy a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet megnevezése, székhelye, a képviseletében eljáró természetes személy jelen pont szerinti azonosító adatai),
 - c) az érme fellelésének helye és időpontja,
 - d) a fellelés körülményeinek rövid ismertetése,
 - e) a befizető (birtokos) nyilatkozata az érme eredetéről,
 - f) a befizető (birtokos) aláírása,
 - g) a jegyzőkönyvet felvevő pénzfeldolgozó vagy pénzforgalmazó székhelye,
 - h) a jegyzőkönyv felvételének helye, időpontja, kiállítóinak aláírása, valamint
 - i) a jegyzőkönyv sorszáma.
2. A pénzfeldolgozó az 1. pont szerinti jegyzőkönyvet azzal az eltéréssel készíti el, hogy az e) és f) pontban meghatározott adatokat nem, a b) pontban meghatározott adatoknál a megbízójának, valamint a megbízó érintett telephelyének adatait tünteti fel.
3. Amennyiben az érme befizetője (birtokosa) az 1. pont szerinti adatok valamelyikét felhívás ellenére sem közli, ezt a körülményt a jegyzőkönyvben rögzíteni kell.